

Skötselplan för naturreservatet Långvrån

SKÖTSELPLAN FÖR LÅNGVRÅNS NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2012. Planförfattare har varit *Nicklas Jansson*.

Foto framsida: *Blandlövlund i Långvråns naturreservat*. Fotograf: *Bengt Samuelsson*

Innehållsförteckning

A. ALLMÄN BESKRIVNING	4
1. Administrativa data om naturreservatet	4
2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	5
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden	5
3.1 Naturbeskrivning	5
3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	5
3.3 Områdets bevarandevärden	6
3.4 Källuppgifter	7
B. PLANDEL	8
1 Syfte med naturreservatet	8
2 Disposition och skötsel av mark	8
2.1 Skötselområden	8
2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	9
2.3 Jakt	10
2.4 Utmärkning av reservatets gräns	10
3. Tillsyn	10
4. Dokumentation och uppföljning	10
4.1. Inventeringar	10
4.2. Uppföljning	10
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen	11
5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen	11
6. Kartor	11

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data om naturreservatet

Reservatets

namn:	Långvråns naturreservat	
NVR nr:	2001454	
Beslutsdatum:	1992- 01 – 31	
Län:	Östergötland	
Kommun:	Motala	
Areal:	Land:	3,1 ha
	Produktiv skog:	2,6 ha
Naturtyper: (Natura 2000 habitat)	Ädellövskog (Natura 2000-habitat 9020, Boreonemoral ädellövskog)	2,6 ha
	Ädelöövskog, utvecklingsmark	0,5 ha
Prioriterade bevarandevärden	Lundflora	
Övrigt:	Området är beslutat Natura 2000 område; kod SE0230082, SAC	
Fastighet/markägare:	Sten 6:4 / Naturvårdsverket	
Förvaltare:	Länsstyrelsen Östergötland	
Lägesbeskrivning:	3km V Västra Stenby kyrka Reservatet ligger ca 7km söder om Motala vid vägen (R50) mot Vadstena.	

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Se reservatsbeslut; syftet beskrivs även i denna skötselplans plandel under B1.

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Långvråns naturreservat är en liten rest av ädellövskog som ligger i den västra kanten av Östgötaslätten vid riksväg 50. Området ligger på kalkstensberggrund (ortocer kalksten) och områdets högre delar i öster täcks av sandig-moig morän med lerinblandning men som i den lägre liggande västra delen övergår i varviga leror. Jorddjupet är mäktigt och jordmånen av brunjordstyp. Området är flackt men sluttar svagt åt sydväst i nordöstra delen.

Midsommarblomster, kirskål, ormbär, trolldruva m fl arter finns i fältskiktet. Olika orkidéarter såsom tvåblad och Jungfru Marie nycklar finns inom området. Buskskiktet domineras av hassel, hagtorn och något slån samt måbär. I trädskiktet dominerar ask, ek, asp, lönn och björk. De äldsta träden i området utgörs av några ekar och askar som kan vara ca 150 år gamla medan övriga träd vuxit upp från 1940-50-talet och framåt. Lavfloran på de äldre ädellövträden är intressant med arter som klosterlav (*Biatoreidium monasteriense*), skuggorangelav (*Caloplaca lucifuga*) och skärelav (*Schistomatomma pericleum*). Mängden död ved i området är ökande och utgörs av grövre lågor, några stående döda grövre askar och en del klenved. Tillgången på döda träddeklar och en miljö med växlingar mellan ljus och skugga samt en frodig växtlighet gör att området hyser rika möjligheter för den lägre faunan i form av flera landsnäckarter och ett rikt insektsliv. Fågellivet är artrikt och Långvrån utgör, tillsammans med omgivande dungar, öar i ett hårt exploaterat slättlandskap. Området har en stor betydelse för fågellivet, som häckningsområde såväl som rastningslokal under flyttningen.

3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Enligt gamla kartor har den västra delen av området tidigare brukats som slätteräng och den östra som åker, åtminstone mellan 1635 och 1860. På 1980-talet planterades gran på åkern, men denna har tidigare avvecklats i enlighet med skötselplan, till förmån för lövskog.

Ett utsnitt ur Häradskartan (1860-1880) som visar att den västra delen av området brukades som äng och den östra som åker. Länsstyrelsen Östergötland © Lantmäteriet

Slätterängen verkar också ha varit trädlös men de äldre träden idag tyder på att efter häradskartans framtagande släpptes en del träd upp på ängen. De senaste decennierna har träd och buskar till största delen fått växa fritt så att området till största delen är idag helt slutet. Bara den nordöstra kanten är delvis öppen.

3.3 Områdets bevarandevärden

3.3.1 Biologiska bevarandevärden

Av områdets strukturer är det de äldre ekarna och askarna och den döda ved som sitter i dessa trädskronor eller som ramlat till marken som hyser det högsta bevarandevärdet. Inga studier har gjorts av den vedlevande svampfloran och insektsfaunan, men troligtvis förekommer en del intressanta arter i området. På artsidan i övrigt är det de kärlväxter som är knutna till lundmiljö eller till ljusbrunnar och gläntor, samt den lavflora som växer på de gamla ädellövträdens bark som har bevarandevärden.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Status	Förekomst
Fåglar			
Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	K	
Näktergal	<i>Luscinia luscinia</i>	K	
Kärlväxter			
Skogsek	<i>Quercus robur</i>	K	En handfull äldre individer
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	K	Spridd
Lönn	<i>Acer platanoides</i>	K	Spridd
Hassel	<i>Corylus avellana</i>	K	Spridd
Korndådra	<i>Neslia paniculata</i>	NT	
Tvåblad	<i>Listera ovata</i>	S	
Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>	S	
Kirskål	<i>Aegopodium podagraria</i>	K	Spridd
Storrams	<i>Polygonatum multiflorum</i>	T	
Trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	T	
Hässleklocka	<i>Campanula latifolia</i>	T	
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	T	
Mossor			
Trubbfjädermossa	<i>Homalia trichomanoides</i>	S, T	
Liten baronmossa	<i>Anomodon longifolius</i>	S, T	
Lavar			
Klosterlav	<i>Biatoreidium monasteriense</i>	NT	Ett par ekar
Skuggoranglav	<i>Caloplaca lucifuga</i>	NT	En ek
Rosa skärelav	<i>Schismatomma periculum</i>	NT	En ek
Rostfläck	<i>Arthonia vinosa</i>	S	

ArtDatabanken, rödlistade arter sedan 2010:	Skogsstyrelsen metodik för nyckelbiotopsinventering
CR Akut hotad	S Signalart
EN Starkt hotad	Karaktärsart för naturtypen, allmän bedömning
VU Sårbar	K Karaktärsart
NT Missgynnad	T Typisk art för N-2000 habitatet
	F Fridlyst

3.3.2 Geologiska bevarandevärden

Inga speciella geologiska bevarandevärden finns.

3.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

En stenmur löper genom området.

3.3.4 Intressen för friluftslivet

Inga speciella anordningar för friluftslivet finns eller är planerade i området. Lugnet, stillheten och den skuggiga ädellövträdsmiljön är en ovanlig företeelse idag och kan vara intressant för friluftslivet.

3.4 Källuppgifter

Natur och Kulturmiljöer i Östergötland, N10 (klass II), Länsstyrelsen i Östergötland 1983.

Naturvårdsprogram Motala kommun 2000, område 543 (klass 1)

Information om nyckelbiotoper, <http://www.skogsstyrelsen.se/Skogens-parlor/Nyckelbiotop/?ObjektId=080570091>., (nyckelbiotop) Skogsstyrelsen.

Ängs- & Hagmarksinventeringen, Norrköpings kommun, objekt XX (klass X).

Jordartskartan , Serie Ae, Nr 24, Linköping NV, SGU. 1976.

Berggrundskartan, Serie Af, Nr 119, Linköping NV, SGU. 1977.

Bevarandeplan Natura 2000, område Långvrån, SE0230082.

Länsstyrelsens WEBGIS: <http://lst-webbgis/E/Planeringsunderlag/>(Rödlistade arter)

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Syftet med Långvråns naturreservat är att i gynnsamt tillstånd bevara den värdefulla naturmiljön ädellövlund med gläntor, samt de typiska växt och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa miljöer.

Syftena med naturreservatet ska nås genom att större delen av reservatet lämnas orört men att äldre ekar frihuggs och ett antal gläntor skapas och hålls öppna.

2 Disposition och skötsel av mark

Naturreservatet ska i huvudsak skötas med försiktiga åtgärder med syftet att bevara områdets särpräglade natur med dess flora och fauna.

Vidkroniga ekar och bör frihuggas från träd med låga naturvärden och ett mindre antal gläntor ska huggas fram och hållas öppna. Om brynskötsel kan motiveras med att de rödlistade eller typiska arterna gynnas i reservatet i framtiden ska detta tillåtas.

Inga registrerade fornlämningar finns i området, men området är inte fullt ut kartlagt. I den händelse okända fornlämningar eller kulturlämningar påträffas ska skydd och hänsyn till dessa tillgodoses. .

2.1 Skötselområden

Reservatet innehåller bara ett skötselområde som innehåller en lövskog som lämnas i stort sett orörd men med vissa smärre skötselinsatser.

Inga anordningar för ökad tillgänglighet skall iordningställas men området ska gränsmarkeras och en skylt som anger att området är skyddat som naturreservat och Natura 2000 ska ställas upp.

2.1.1. Skötselområde 1, *Ädellövlunden*

Areal: 3,1 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: ”9020, Boreonemoral ädellövskog” på 2,6 ha

Målnaturtyp: 9020 - 3,1 ha

Beskrivning

Området består av en lövskog dominerad av äldre högre askar, enstaka vidkroniga ekar, aspar, björkar och lönnar. Kring dessa träd sluter sig skogen av yngre träd och buskar av mestadels ask och hassel, en del hagtorn och slån. Resultatet av ovan är en sluten ädellövlund uppblandad med trivialträd och en kraftig underväxt av olika buskar. I området finns några mindre gläntor till följd av att något stort träd just fallit eller en mindre röjningsinsats utförts. På våren blommar vitsippor, blåsippor, vårlök och svalört men på sommaren dominerar blommande kirskål men även storrams, smånunneört, trolldruva, midsommarblomster, hässleklocka och ormbär finns i området. Östra delen har en yngre historia som trädbärande mark och här finns några halvöppna partier med yngre lövträd och en högvuxen gräsvegetation.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla, samt utveckla de naturvärden som finns. Utpekade livsmiljöer och/eller arter enligt Natura 2000 skall uppnå eller bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Arter som är knutna till gamla ädellövträd ska fortleva och komma till på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek. Kärlväxtarter typiska för ädellövskog ska finnas i riklig mängd. Även mer ljusälskande arter ska finna livsrum i de gläntor som skapas och vidmakthålls. Arter som gynnas kan vara tvåblad och andra orkidéer, storrams, midsommarblomster, ormbär och trolldruva.
- Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet, som är knutna till eller beroende av de beskrivna miljöerna, ska så långt som möjligt fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.
- Beståndet ska utvecklas mot en urskogsartad ädellövskog med viss triviallövsinblandning, gamla träd, mycket död ved och med ett mindre antal (5-10 st) gläntor. Gläntornas storlek ska anpassas till vissa av de rödlistade och typiska arternas krav.
- Den östra delen med yngre lövträd ska på sikt få sluta sig och växa in i och få en liknande utveckling och karaktär som övriga området men mot vägen skall inte träden få växa fritt utan en brynkaraktär ska skapas så att vägen hålls fri från hängande grenar och dylikt.
- Hela reservatet på 3,1 ha ska utvecklas till naturtypen 9020

Åtgärder

- De gamla ekarna ska erhålla en gynnsam livsmiljö genom att yngre träd huggs bort, ringbarkas, görs till högstubbar eller hamlas i en fem till tio meter zon utanför kronans yttre gräns. Dessutom ska 5-10 gläntor skapas.
- Insatser i form av stödplantering och liknande insatser för vissa krävande arter kan bli aktuellt.
- Den ved som skapas vid dessa åtgärder ska behållas i området och dras ihop i högar. Mängden död ved ska även öka genom intern dynamik. Insatser för att ge den döda veden god ljusställgång är inte prioriterat. Insatser för att trygga nyrekrytering av ekar är inte prioriterat, utan den naturliga successionen får bestämma vilka lövträd som på sikt dominerar i området. Inväxande gran skall dock huggas bort. Åtgärder för att gynna vissa rödlistade och typiska växter, så som stödplantering eller uppförande av skyddsanordning kan bli aktuell.

Löpande skötsel:

- Röjning av igenväxningsvegetation kring vidkroniga ekar och i de upptagna gläntorna.
- Eventuell hamling av enstaka träd i gläntor eller i ljusbrunnar kring de vidkroniga ekarna.
- Ithopdragning av röjningsmaterialet i högar.

2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Frihuggning av äldre ekar	2013-2014	Där ekarna står idag	2
Upptagning av gläntor	2013-2014	På några utvalda platser	2
Byggande av anordning för skydd av hotade växter.	2013	På utvald plats	1
Gränsmarkering + skylt	2014	Runt området + vid grusvägen på östra sidan av reservatet	1

2.3 Jakt

All utövande av jakt är förbjuden.

2.4 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av Länsstyrelsen.

4. Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

4.1. Inventeringar

Systematiska inventeringar av några av de karaktäristiska kärlväxterna bör utföras som en uppföljning av utförda röjningsinsatser.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för reservatet beslutad uppföljningsplan som anger målindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna skötselplan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

4.2.2 Dokumentation av skötselåtgärder

Viktiga skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras skriftligt och med foto före och efter genomförande. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar skall alltid följas upp.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

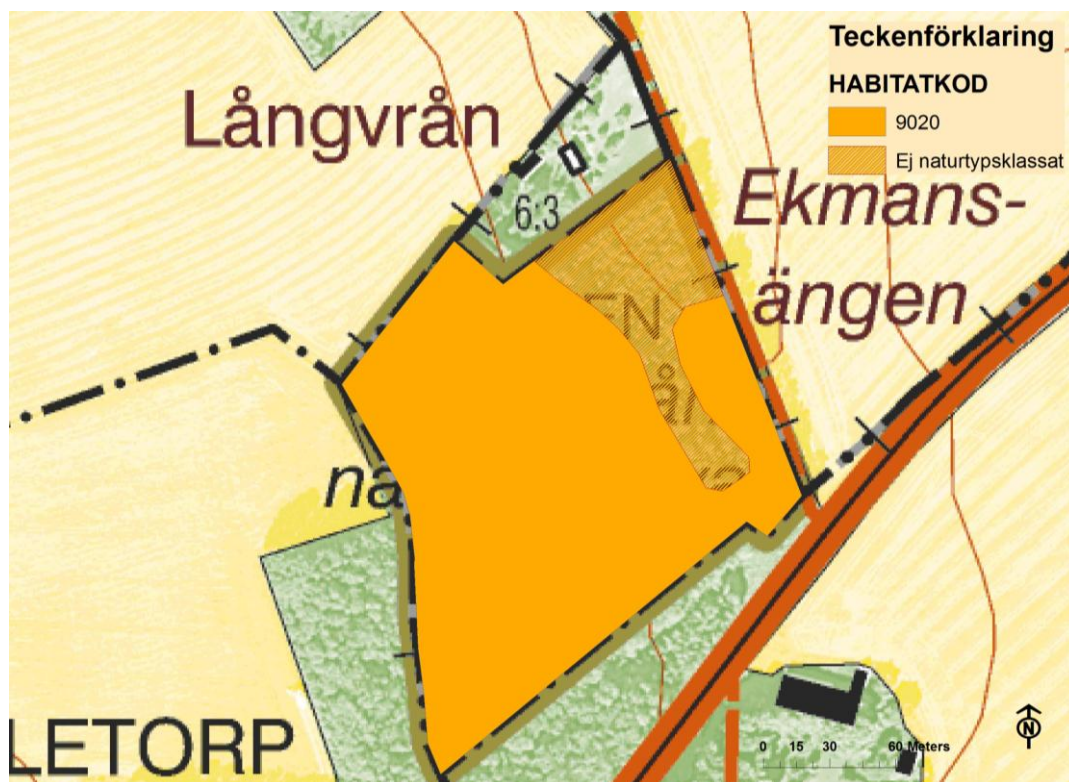
5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen. Eventuella intäkter från gagnvirke tillfaller staten.

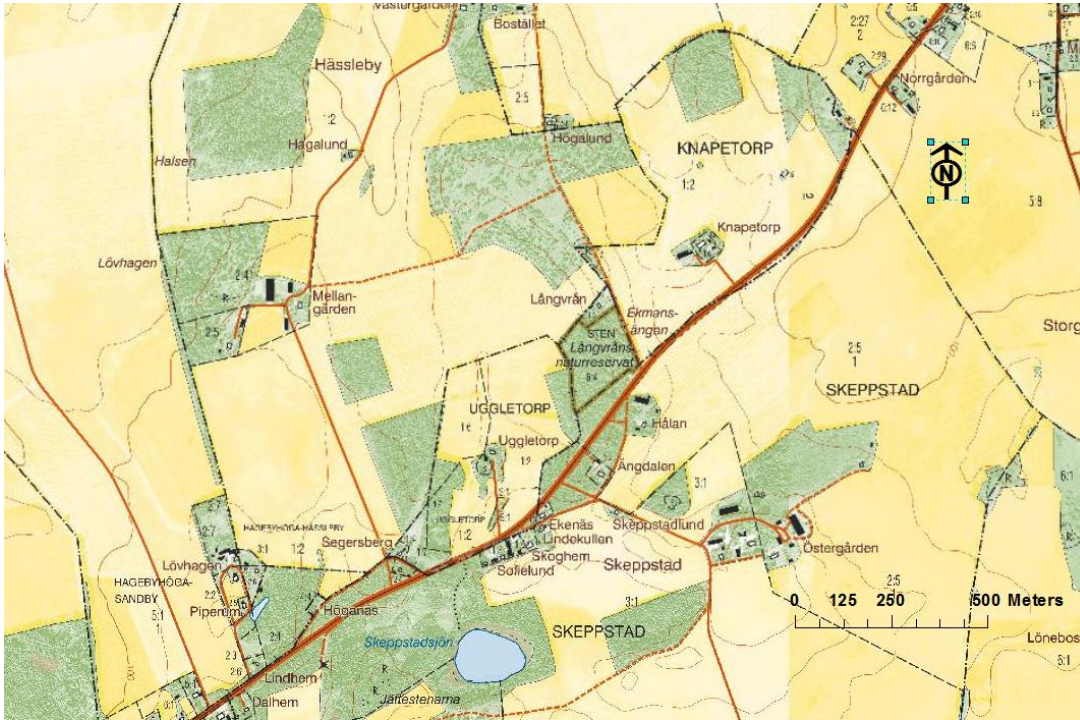
6. Kartor

Av figuren framgår reservatets gränser med ett ortofoto (flygbild) som bakgrund. Skala 1:1000. Länsstyrelsen Östergötland © Lantmäteriet

Av figuren framgår reservatets naturtyper.

Av figuren framgår reservatets placering i omgivande landskap. Skala 1:5000. Länsstyrelsen Östergötland © Lantmäteriet

Av figuren framgår reservatets placering i västra Östergötland med vägkartan som bakgrund. Skala 1:100 000. Länsstyrelsen Östergötland © Lantmäteriet